

människorna, sådana de är, på *det här* stället ... Pastorskallelsen uppstår, utvecklas och föds på ett unikt sätt för varje enskild pastor. (14, kursiveringar i originalet)

I livet som en helhet pekar Peterson på möjliga vägar att pågående förankra det egna livet hos Gud, så att inte andra människor förminskas till att bli ett medel för egna mål eller att förståelsen av Gud förvrängs till att bli en hård arbetsgivare.

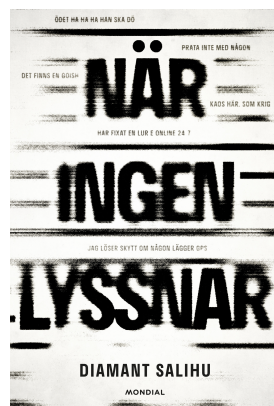
Petersons språk är målande och vackert. I en långsam läsning av hans minnen öppnas en dörr till att själv reflektera över de olika platser, människor och vägval som ingår i den egna livsberättelsen. Petersons förståelse av uppdraget som pastor och visionen för församlingsliv ger även det en tydlig bild att pröva de egna övertygelserna emot. Oavsett om du är pastor eller inte kan jag varmt rekommendera dig att kliva in i de rum som Peterson erbjuder dig i sin bok *Pastor*. Läsningen ger möjlighet till en vidgad blick för Guds uthålliga trofasthet i ditt liv tillsammans med en inbjudan att fortsätta ge utrymme för att leva uppmärksamt på Gud.

Håkan Kenne, pastor samt lärare ALT

DOI: 10.58412/hyb.v2i1.19390

Diamant Salihu, *När ingen lyssnar* (Stockholm: Mondial, 2023), ISBN: 978-9180022835

De senaste åren har antalet skjutningar och sprängningar med dödligt utfall ökat kraftigt i Sverige. Allt yngre människor är delaktiga i och drabbas av det grova våldet. Denna utveckling ställer samhället och kyrkan ett antal sociala, teologiska och etiska frågor. I *När ingen lyssnar* erbjuder Diamant Salihu sina läsare en mängd perspektiv för att ta sig an dessa problem. Diamant Salihu är SVT-reporter och född i Kosovo 1983. Familjen flyttade till Sverige och Borlänge när Diamant var 7 år gammal och idag är han en prisbelönt journalist och författare. Han har

bland annat tilldelats Raoul Wallenbergpriset för sin rapportering av

gängkriminaliteten i Sverige. I Salihus debutbok *Tills alla dör* (2021) ger författaren en unik inblick i de kriminella nätverkens inre liv. I hans andra bok *När ingen lyssnar* fördjupar Diamant Salihu bilden av gängens utformning, inriktning och framför allt de som leder dem. Salihus ambition är att bidra till en form av folkbildning, han vill beskriva en verklighet som för många är okänd men som de senaste åren blivit omöjlig att blunda för. Hans ärende är primärt utredande. Att lösa de strukturella problem som skapat den gängkriminella myllan i Sverige överlämnar han till andra.

Utifrån olika perspektiv följer Diamant Salihu pengarna i den brottsliga ekonomin som narkotikahandeln genererar från våren 2020 till mars 2023. På den vägen skildrar han små och stora aktörer i både narkotikabruk och försäljning. Här är vanliga människor inblandade som finansärer av den grova brottsligheten (212). Bland annat intervjuas en socialarbetare som jobbar med unga som har drogproblem. Själv har hon missbrukat narkotika sedan gymnasietiden. Narkotikan finns överallt (72).

Diamant Salihu har på kort tid skapat ett dagsaktuellt material där gängkriminalitetens verklighet skildras från många olika perspektiv. Salihu beskriver inte enbart de nätverkskriminellas vardag och verklighet. Han använder också mycket utrymme åt att beskriva de rättsliga och polisiära insatser som möjliggör gripandet av en stor mängd misstänkta. Det handlar om de internationella genombrott som polis och rättsväsende världen över gör när de får inblick i de krypterade chattarna Encrochat, Anom och Sky-ECC. Detta ger en insyn i hur gängkriminella utan filter planerar narkotikahandeln och de grova våldsbrott som går i dess spår. Det är berättelsen om vad som sägs "när ingen lyssnar". Här framträder en skakande verklighet där mord finansieras genom auktioner och tackas för med hjärtmemojis. Kärleksförklaringarna handlar i miljö om att gå i döden för varandras skull men Salihu beskriver dessa relationer som flyktiga. Plötsligt har blodsbröder förvandlats till dödsfiender (214). Att vara gängkriminell är inte vilsamt, inte ens om du står högst upp i hierarkien.

De krypterade chattarna ger möjlighet att få syn på de individer som finns längst upp i kedjan av nätverkskriminella: ledarskiktet. De förebilder som har makt och pengar som valuta för att attrahera nya, allt yngre,

gängmedlemmar. I genomlysningen av de krypterade chattarna finns det en person som tycks ha ett finger med i stora delar av den organiserade brottsligheten i hela Sverige – Rawa Majid. Diamant Salihu beskriver Majids imperium och metoder men gör också mer. Rawa Majid är gängledaren som från sin exil driver den eskalerande våldsvågen i Sverige. Majid blir i Salihus beskrivning mer än en kallsint beställare av mord. Salihu ägnar sig också, framför allt i bokens fjärde del, åt att beskriva Rawa Majids bakgrund och nära relationer. Här framträder bilden av en ensam och osäker tonåring som genom kriminaliteten fick tillgång till ekonomiska möjligheter hans ensamstående mamma aldrig kunde ge honom (158). Skildringen av Majid utgör en genrebild för hur det ser ut för många unga män som ser gängkriminaliteten som ett gott alternativ. Även om Salihu är tydlig i problembeskrivningen av vilka faktorer som riskerar att leda unga in i gängkriminalitet finns det fria valet också som ett starkt tema i boken. Alla som växer upp i utsatthet blir inte gängkriminella.

I bokens sjunde och sista del knyter Diamant Salihu ihop bokens berättelse och blir mer konstruktiv. Tillsammans med sakkunniga lyfts perspektivet att tala sant om riskfaktorer för rekrytering till kriminalitet (325). Att inga extra insatser blir tillgängliga om det inte går att tala om områden och familjekonstellationer som ger sämre förutsättningar för att bli delaktig i samhället. Trots att bokens innehåll centreras kring ledarskiktet i den gängkriminella miljön blir det tydligt att våldsutvecklingen inte drivs av enskilda individer. Konsekvenserna av operationerna med de krypterade chattarna leder inte fram till att våldet stryps utan snarare blossar upp. Detta på grund av vad som beskrivs som ett maktvakuum. Dåliga förebilder har förmågan att dra in unga människor i ett mycket destruktivt sätt att leva. När dessa dåliga förebilder lagförs och försvinner från gatan blir det ännu värre. Att de unga gängkriminella står utan ledarskap beskrivs som den största anledningen till att vapenvåldet så snabbt eskalerat i Sverige. En anhörig till en yrkeskriminell beskriver hur yngre kriminella ”springer runt som huvudlösa kycklingar” (323). Dåligt ledarskap är livsfarligt, inget ledarskap i en destruktiv miljö är ännu värre.

Diamant Salihu har skrivit en viktig bok för vår tid. Salihu är inte enbart journalistiskt skicklig utan också en mycket god berättare. Han väver samman de många enskilda berättelserna till en enda som är spännande att följa. Ibland glömmar jag att det är verkligheten som beskrivs. Salihu visar prov på en slags journalistisk heder i att ägna sig åt det bokens titel fastslår att många misslyckats med. Diamant Salihu lyssnar. Utan att driva opinion låter han offer, poliser, jurister, vittnen, familjer till förövare och drabbade tala till punkt. Salihu lägger också mycket kraft till att lyssna på förövarna, också Rawa Majid själv har han intervjuat (313–314). Ingen kan anklaga Diamant Salihu för att inte lyssna. Han har gjort ett gediget arbete med sin bok. Emellanåt kan jag uppleva materialet som för omfattande. Det blir, trots ett persongalleri, svårt för läsaren att sälla i namn på platser, personer, insatser och chattalias. Trots detta tycker jag att Salihu lyckas mycket väl med sitt ärende. Med tydlig hand tecknar han bilden av narkotikans kedjor och det våld som där följer. Han folkbildar sannerligen när han beskriver komplexiteten i detta massiva samhällsproblem. För den samhällsintresserade är *När ingen lyssnar* ett måste. Den ger ett unikt bidrag i att från många olika perspektiv belysa hur de kriminella nätverken resonerar, rekryterar och agerar. Den blottlägger också vilka luckor i samhällsbygget som blir grogrund för den aldrig sinande källan med allt yngre rekryter till gängen. För den teologiskt och etiskt intresserade är boken ett utmärkt studium av människans natur och hennes förmåga till gott och ont. Den belyser tydligt hur subkulturer på kort tid kan rita om kartan för rätt och fel. Hur det är möjligt att för sig själv och andra rättfärdiga gärningar som majoritetssamhället fördömer. Till den församlingsengagerade är boken en inbjudan till en reflektion om trossamfundens möjlighet att vara delaktig i byggande av ett nytt civilsamhälle. Att lägga plåster på, och utifrån en gräsrotsnivå, bygga om ett samhälle som blöder. Kyrkans budskap om nåd och förlåtelse kan rätt förmedlat utgöra sprängstoff i denna miljö. Kyrkans nätverk kan erbjuda den som behöver byta miljö ett nytt sammanhang att höra hemma i. Kyrkan kan också erbjuda familjer stöd att vara en så god grogrund som möjligt för att växa upp med goda förebilder.

För den som utifrån detta nummers tema vill ha ett ytterligare perspektiv på ämnet förebilder kommer här ett bidrag. Detta är också berättelsen om vad som uppstår i vakuumet efter goda förebilder. I bokens sista del får vi veta var dess titel kommer ifrån. Det är en uppgiven polis som menar att detta är en utveckling att räkna med för en polismyndighet som inte lyssnar på sina anställdas varningar. Syftande på utvecklingen i Sverige de senaste åren säger han att det är så här det blir ”när ingen lyssnar” (348). Det långsiktiga arbetet med att lösa problem utgår ifrån att lyssna till verkligheten för de som finns mitt i den. Att släcka bränder löser inte problem. Det finns något som brinner långt under jord som behöver synas och höras. Diamant Salihu löser inga problem i När ingen lyssnar men har med bravur tagit sig an uppgiften att lyssna. Det är utgångspunkten för de stora förändringar som enskilda och grupper kommer behöver arbeta med de närmsta åren för att vända utvecklingen. För att skapa ett samhälle som är tryggare och öppnare för alla. I detta verkar det som att trygga och trogna förebilder utgör en viktig del.

Stina Furberg, masterstudent ALT
DOI: 10.58412/hyb.v2i1.19027